

Wymagania edukacyjne dla klasy klasy drugiej i trzeciej – poziom rozszerzony

Temat	Materiał nauczania
1. . Prehistoria	<ul style="list-style-type: none">– teorie o początku życia na Ziemi (kreacjonizm a ewolucjonizm)– kryteria człowieczeństwa (biologiczne i psychiczne)– zarys etapów ewolucji człowieka i rozprzestrzenianie się ludzi na Ziemi– przemiany społeczne, ekonomiczne, kulturowe w okresach: paleolitu i neolitu, epokach: brązu i żelaza– rewolucja neolityczna– sztuka prehistoryczna– powstanie i znaczenie pierwszych miast– rola wielkich rzek w powstaniu pierwszych cywilizacji– powstanie cywilizacji– powstanie i rozwój pisma (ideogramy, pismo sylabiczne, alfabet fenicki, pismo alfabetyczne)– wielkie budowle jako świadectwa rozwoju cywilizacyjnego– znaczenie terminów: <i>antropogeneza, antropologia, ewolucja, epoka lodowcowa, hominidy, australopitek, człowiek neandertalski, Homo sapiens, paleolit, mezolit, Wielka Matka, neolit, system irygacyjny, Żyzy Półksiężyc, megality</i>
2. Mezopotamia i jej dzieje	<ul style="list-style-type: none">– warunki naturalne Mezopotamii– cywilizacja Sumerów i jej osiągnięcia– imperium Sargona Wielkiego– Babilonia i jej dzieje– Assyria i jej dzieje– społeczeństwa i państwa Mezopotamii– wierzenia religijne– osiągnięcia cywilizacji Mezopotamii– architektura i sztuka– znaczenie terminów: <i>prawo talionu, Kodeks Hammurabiego, politeizm, zikkurat, monarchia despotyczna, pismo klinowe</i>

<p>3. Cywilizacja egipska</p>	<ul style="list-style-type: none"> – warunki naturalne w starożytnym Egipcie – początki cywilizacji egipskiej – dzieje starożytnego Egiptu – ustrój społeczno-polityczny Egiptu – kultura i religia Egipcjan – pismo: hieroglificzne, hieratyczne i demotyczne – znaczenie cywilizacji egipskiej dla dziejów świata – znaczenie terminów: <i>katarakta, papirus, faraon, nomy, Dolina Królów, „ludy morza”, pismo hieroglificzne, mumifikacja, Księga Umarłych</i>
<p>4. Inne cywilizacje Bliskiego Wschodu</p>	<ul style="list-style-type: none"> – imperium Hetytów – cywilizacja fenicka – kolonizacja fenicka – Hebrajczycy w Palestynie – królestwo Izraela i jego upadek – religia judaistyczna – Persowie i ich imperium – struktura polityczna i społeczna Persji – religia w starożytnej Persji – znaczenie terminów: <i>Indoeuropejczycy, faktorie handlowe, kolonizacja, monoteizm, diaspora, Semici, patriarchowie, judaizm, Tora, Biblia, Dekalog, mazdaizm, zaratustryzm</i>
<p>5. Cywilizacje Indii i Chin</p>	<ul style="list-style-type: none"> – narodziny cywilizacji doliny Indusu – najazd Ariów i okres wedyjski w Indiach – system kast – imperium Maurjów i panowanie króla Aśoki – osiągnięcia cywilizacyjne Indii – religie Indii: braminizm, hinduizm i buddyzm – warunki naturalne starożytnych Chin – zarys dziejów politycznych Chin – osiągnięcia cywilizacyjne Chin

	<ul style="list-style-type: none"> – konfucjanizm w Chinach – znaczenie terminów: <i>cytadela, wedyzm, guru, kasta, warna, konfucjanizm</i>
6. . Najstarsze dzieje Grecji	<ul style="list-style-type: none"> – uwarunkowania naturalne starożytnej Grecji – transport i gospodarka Greków – cywilizacja minojska i jej osiągnięcia – cywilizacja mykeńska i jej osiągnięcia – kwestia wojny trojańskiej – „wieki ciemne” w dziejach starożytnej Grecji – znaczenie terminów: <i>Troja, groby szybowe, groby kopułowe, pismo linearne A i B, Achajowie, Dorowie, Jonowie</i>
7. Świat <i>poleis</i>	<ul style="list-style-type: none"> – powstanie systemu <i>polis</i> – struktury społeczne w miastach-państwach Grecji – wielka kolonizacja grecka – typy ustrojowe greckich <i>poleis</i> – wprowadzenie pieniądza monetarnego – znaczenie terminów: <i>tyrania, monarchia, oligarchia, demokracja, arystokracja, obywatel, falanga, hoplita, „rewolucja hoplicka”, ajsymneci</i>
8.Sparta	<ul style="list-style-type: none"> -działalność Likurga – warstwy społeczne w starożytnej Sparcie – ustrój polityczny starożytnej Sparty – wychowanie i życie Spartan – znaczenie terminów: <i>symmachia, Wielka Rhetra, diarchia, spartiaci, heloci, periojkowie, Lakonia, geruzja, apella, kleroi, homoioi, eforowie, diaita</i>
9.Ateny	<ul style="list-style-type: none"> – Ateny w okresie archaicznym – prawa Drakona, reformy: Solona i Klejstenesa – przemiany ustrojowe starożytnych Aten do III w. p.n.e. – społeczeństwo demokratycznych Aten – demokracja ateńska i jej funkcjonowanie

	<ul style="list-style-type: none"> – znaczenie terminów: <i>areopag, archonci, ostrakon, ostracyzm, strateg, Rada Pięciuset, metojkowie, fyle, trytie, eklezja, heliaja, dokimazja, euthyna, demagogowie, Akropol</i>
10. Wojny grecko-perskie	<ul style="list-style-type: none"> – geneza wojen perskich – przebieg działań militarno-politycznych – skutki wojen dla dziejów Grecji i Europy – znaczenie terminów: <i>satrapa, triera, Nieśmiertelni, polemarcha</i>
11. Kultura antycznej Grecji	<ul style="list-style-type: none"> – periodyzacja dziejów kultury greckiej – literatura grecka i retoryka – teatr grecki – filozofia grecka – architektura grecka – sztuki plastyczne w okresie klasycznym – religia starożytnej Grecji – sport w starożytnej Grecji – znaczenie terminów: <i>retoryka, agony, sofisci, antropomorfizacja, hellenizm, Akademia, Liceum, wyrocznie</i>
12. Grecja po wojnach perskich	<ul style="list-style-type: none"> – hegemonia Aten po wojnach grecko-perskich – wojna peloponeska i jej skutki – rywalizacja o hegemonię w Grecji (Sparta, Teby, Macedonia) – znaczenie terminów: <i>Związek Morski, Związek Peloponeski, wojna koryncka, pokój Nikiasa, Lacedemończycy</i>
13. Aleksander Wielki	<ul style="list-style-type: none"> – hegemonia Aten po wojnach grecko-perskich – wojna peloponeska i jej skutki – rywalizacja o hegemonię w Grecji (Sparta, Teby, Macedonia) – znaczenie terminów: <i>Związek Morski, Związek Peloponeski, wojna koryncka, pokój Nikiasa, Lacedemończycy</i>
14. Świat hellenistyczny	<ul style="list-style-type: none"> – rozpad imperium Aleksandra – cechy kultury hellenistycznej – ośrodki kultury hellenistycznej – literatura i nauka okresu hellenistycznego – filozofia epoki hellenistycznej

	<ul style="list-style-type: none"> – architektura i rzeźba w okresie hellenistycznym – religia i kult władców – dziedzictwo epoki hellenistycznej – znaczenie terminów: <i>diadochowie, synkretyzm religijny, hellenizm, cynicy, stoicy, epikurejczycy, fryz</i>
15. . Etruskowie i początki Rzymu	<ul style="list-style-type: none"> – warunki naturalne Italii – początki Rzymu – Rzym jako monarchia – struktura społeczna Rzymu w okresie monarchii – znaczenie terminów: <i>Lacjum, Latynowie, Sabinowie, Wolskowie, Etruskowie, królowie rzymscy, patronat, tribus, kuria, centuria</i>
16. Republika rzymska	<ul style="list-style-type: none"> – społeczeństwo republikańskiego Rzymu – władze republiki rzymskiej – znaczenie terminów: <i>republika, kuria, senat, zasada kolegialności, zasada kadencyjności, dyktator, konsul, trybun ludowy, patrycjusze, plebejusze, nobiles, Prawo XII tablic, pretor, cenzor, edyl, kwestor, liktor, trybun ludowy</i>
17. Powstanie imperium rzymskiego	<ul style="list-style-type: none"> – armia rzymska– przyczyny podbojów rzymskich – podbój Italii, wojny punickie, podbój państw hellenistycznych – powstanie Imperium Rzymskiego – funkcjonowanie imperium – znaczenie terminów: <i>wojsko obywatelskie, legion, prowincja, triumf, manipuł, ekwici</i>
18. Kryzys i upadek republiki rzymskiej	<ul style="list-style-type: none"> – społeczne skutki podbojów rzymskich – reformy agrarne Grakchów i reforma wojskowa Mariusza – kryzys ustroju republikańskiego w Rzymie – wojna domowa i dyktatura Sulli – niewolnictwo w Rzymie i powstanie Spartakusa – I triumwirat – rządy Juliusza Cezara

	<ul style="list-style-type: none"> – II triumwirat – znaczenie terminów: <i>triumwirat, tetrarchia, popularzy, optymaci, proletariusze</i>
19. Powstanie cesarstwa	<ul style="list-style-type: none"> – wojna Oktawiana z Markiem Antoniuszem – przejęcie pełnej władzy przez Oktawiana Augusta – powstanie cesarstwa w Rzymie – dynastia julijsko-klaudyjska – podboje cesarstwa – znaczenie terminów: <i>cesarstwo, cesarz, kohorta, pretorianie, pax romana, pryncypat</i>
20. Pryncypat i dominat	<ul style="list-style-type: none"> – panowanie Flawiuszów i Antoninów – romanizacja oraz urbanizacja prowincji – wojny w okresie pryncypatu – limes i zagrożenie zewnętrzne – dominat i tetrarchia – znaczenie terminów: <i>dominat, Partowie, Wał Hadriana, Dakowie, dynastia flawijska, castrum</i>
21. Kultura antycznego Rzymu	<ul style="list-style-type: none"> – kształtowanie się kultury rzymskiej – literatura rzymska – filozofia rzymska – prawo rzymskie – architektura i sztuki plastyczne w Rzymie – osiągnięcia techniczne Rzymian – religia w antycznym Rzymie – znaczenie terminów: <i>forum, Koloseum, Kapitol, Panteon, termy, luki triumfalne, amfiteatr, mitraizm</i>
22. Początki chrześcijaństwa	<ul style="list-style-type: none"> – powstanie i rozwój chrześcijaństwa – prześladowania chrześcijan – <i>Edykt mediolański</i> – rola cesarza Konstantyna Wielkiego w upaństwowieniu religii chrześcijańskiej – znaczenie terminów: <i>kult państwowy, chrześcijaństwo, Nowy</i>

	Testament, <i>apostołowie, herezje, gnostycyzm, apokryfy, kanon, patriarcha</i>
23. Upadek Imperium Rzymskiego	<ul style="list-style-type: none"> kryzys wewnętrzny cesarstwa – podział imperium – kryzys cesarstwa zachodniorzymskiego – wielka wędrówka ludów – upadek cesarstwa zachodniorzymskiego i jego przyczyny – znaczenie terminów: <i>latyfundia, kolonowie, Hunowie, Germanowie, Wizygoci, Ostrogoci, Wandalowie</i>
24. Barbarzyńska Europa	<ul style="list-style-type: none"> plemiona germańskie – królestwa barbarzyńskie – ustrój polityczno-społeczny państw germańskich – upadek państw barbarzyńskich – powstanie łacińskiego kręgu cywilizacyjnego – Kościół na przełomie epok – powstanie państw germańskich– rozwój chrześcijaństwa i powstanie pierwszych zakonów (V–VII w.) – znaczenie terminów: <i>arianizm, kler, pontyfikat, asceta, konwent, klasztor, zakon, reguła, benedyktyni</i>
25. Cesarstwo bizantyjskie	<ul style="list-style-type: none"> – ustrój polityczny cesarstwa bizantyjskiego – odbudowa potęgi w czasach Justyniana I – kryzys i najazdy Bułgarów oraz Persów, walki z Arabami – polityka wewnętrzna Justyniana I – społeczeństwo i gospodarka cesarstwa bizantyjskiego – kultura bizantyjska – renesans macedoński – znaczenie terminów: <i>kodyfikacja justyniańska, temy, ikonoklazm, „ogień grecki”, Kodeks Justyniana</i>
26. Świat islamu	<ul style="list-style-type: none"> – Arabia przed powstaniem islamu – powstanie islamu (nauki Mahometa)

	<ul style="list-style-type: none"> – rozwój nowej religii – podboje arabskie w Europie – powstanie imperium Arabów – kultura i sztuka arabska – cywilizacja islamska i jej znaczenie – znaczenie terminów: <i>Beduini, szariat, Koran, hidżra, dżihad, muzułmanie, islam, kalifat, Sunna, meczet, dżizja, Umajjadzi, Abbasydzi</i>
27. Monarchia Franków	<ul style="list-style-type: none"> – pochodzenie Franków – początki państwa Franków – chrzest Chlodwiga – rządy Merowingów – społeczeństwo monarchii Merowingów – organizacja monarchii Franków – początek potęgi Karolingów – panowanie Pepina Krótkiego – znaczenie terminów: <i>prawo salickie, majordom, hrabstwo, wiec,</i>
28. Imperium Karolingów	<ul style="list-style-type: none"> – powstanie imperium Karolingów – monarchia Karola Wielkiego – reformy karolińskie – renesans karoliński – odnowienie cesarstwa na Zachodzie – kryzys imperium Karolingów – traktat z Verdun i jego skutki – znaczenie terminów: <i>minuskula karolińska, kapitularz, marchia</i>
29. Kształtowanie się ustroju feudalnego	<ul style="list-style-type: none"> – gospodarka i społeczeństwo wczesnego średniowiecza – władztwo gruntowe – feudalizm – rozwój systemu lennego – znaczenie terminów: <i>gospodarka naturalna, gospodarka towarowo-pięniężna, trybut, senior, wasal, feudum, renta feudalna, immunitet, pańszczyzna, beneficjum, kasztelan, lenno, hold lenny, suzeren</i>

30. Europa Zachodnia w IX i X wieku	<ul style="list-style-type: none"> – upadek dynastii Karolingów – początki królestwa francuskiego – powstanie Rzeszy i cesarstwa Ottonów – Skandynawia i Normanowie – początek najazdów wikingów – podboje normańskie i Wilhelm Zdobywca – znaczenie terminów: <i>Robertyni, Kapetyngowie, Ludolfingowie, uniwersalizm cesarski, Waregowie, pismo runiczne</i>
31. Słowianie i Węgrzy	<ul style="list-style-type: none"> – pochodzenie Słowian i ich rozmieszczenie – organizacja plemion słowiańskich – kultura pierwotna Słowia– Awarowie – pierwsze państwo słowiańskie – Wielkie Morawy i wpływy bizantyjskie – powstanie państwa czeskiego – państwa słowiańskie na Bałkanach – powstanie Rusi Kijowskiej – Węgrzy i początki ich państwowości – najazdy Węgrów w Europie – znaczenie terminów: <i>kaganat, glagolica, cyrylica, demokracja wojenna, żupan, Przemyślidzi</i>
32. Ziemie polskie do X wieku	<ul style="list-style-type: none"> – pierwsi mieszkańcy ziem polskich – przybycie plemion słowiańskich i ich rozmieszczenie – warunki naturalne i gospodarka plemienna – organizacja społeczna Słowian – plemiona polskie – pierwsze państwa plemienne – początki państwa Polan – znaczenie terminów: <i>kultura łużycka, kultura pomorska, kultura lateńska, bursztynowy szlak, gospodarka żarowa, gospodarka przemienno-odłogowa, opole, ród, gród</i>
33. Początki państwa polskiego	najstarsze źródła dotyczące dziejów Polski

	<ul style="list-style-type: none"> – polityka Mieszka I – przyjęcie chrztu i jego znaczenie – stosunki państwa gnieźnieńskiego z sąsiadami – początki rządów Bolesława Chrobrego – misja św. Wojciecha w Prusach – zjazd gnieźnieński – wojny z sąsiadami – koronacja Bolesława Chrobrego – znaczenie terminów: <i>Dagome iudex, chrystianizacja, kanonizacja, męczeństwo, relikwie, arcybiskupstwo, bulla, denar, wojowie</i>
<p>34. Kryzys monarchii piastowskiej</p>	<ul style="list-style-type: none"> – początki rządów Mieszka II – kryzys państwa pierwszych Piastów i reakcja pogańska – najazd Brzetysława – Kazimierz Odnowiciel i jego polityka – odbudowa państwa piastowskiego – monarchia Bolesława Śmiałego – sprawa św. Stanisława i upadek Bolesława Śmiałego – polityka wewnętrzna i zewnętrzna Władysława Hermana – początki rządów Bolesława Krzywoustego – polityka zagraniczna i wewnętrzna Bolesława Krzywoustego – podbój Pomorza i walki z Niemcami – znaczenie terminów: <i>obóz gregoriański, obóz cesarski, palatyn</i>
<p>35. Państwo wczesno-piastowskie</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Polska monarchią patrymonialną – drużyna monarsza – dwór monarchy i jego urzędnicy – organizacja grodowa – struktura społeczna monarchii wczesnopiastowskiej – prawo rycerskie i książęce – znaczenie terminów: <i>monarchia patrymonialna, możnowładztwo, wojewoda, komornik, cześnik, stolnik, kanclerz, koniuszy, łowczy, miecznik, włodarz, rycerze, komesi, okręg grodowy, osady służebne, daniny, posługi, powołowe (poradlne, podymne), stróża, podworowe,</i>

	<i>narzaz, stan, przewód, stan (stacja), regalia</i>
36. Cesarstwo i papieżstwo	<ul style="list-style-type: none"> – papieżstwo po upadku cesarstwa rzymskiego – feudalizacja Kościoła – reforma kluniacka – wielka schizma wschodnia – kryzys w Kościele łacińskim i reforma gregoriańska – spór o inwestyturę – początki prawa kanonicznego – znaczenie terminów: <i>Dictatus papae, ortodoksja, schizma, Kościół autokefaliczny, symonia, nepotyzm, ekskomunika, świętopietrze, inwestytura, antypapież, nikolaizm, celibat, konklawe, ekskomunika, inwestytura</i>
37. Wyprawy krzyżowe	<ul style="list-style-type: none"> – pielgrzymki do Ziemi Świętej – sytuacja w Europie i na Bliskim Wschodzie w przededniu krucjat – geneza krucjat – pierwsza wyprawa krzyżowa – Królestwo Jerozolimskie – zakony rycerskie – kolejne wyprawy krzyżowe i upadek państw łacińskich na Bliskim Wschodzie – przyczyny klęski i skutki krucjat – znaczenie terminów: <i>emir, Turcy seldżuccy, mamelukowie, krzyżowcy, zakony rycerskie, templariusze, joannici, Krzyżacy, kruczata dziecięca, handel lewantyński</i>
38. Gospodarka średnio-wiecznej Europy	<ul style="list-style-type: none"> – główne cechy społeczno-gospodarcze Europy w XI–XIII w. – przemiany w rolnictwie – rozwój osadnictwa i odtworzenie sieci miast – ukształtowanie się stanu mieszczańskiego– znaczenie terminów: <i>trójpółowka, lan, cechy, mistrzowie, czeladnicy, gildie, majstersztyk, patrycjat, pospólstwo, plebs, Hanza, jarmark, bank, lichwa, weksel, dukat</i> – rozwój handlu i powrót do gospodarki pieniężnej

39. Powstanie monarchii stanowej	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny powstania i główne cechy monarchii stanowych – kształtowanie się stanów – powstanie reprezentacji stanowych – przemiany ustrojowe w królestwie angielskim – monarchia stanowa w Anglii – Stany Generalne we Francji – inne parlamenty stanowe w Europie – znaczenie terminów: <i>rycerstwo, ławnicy, społeczeństwo stanowe, przywileje generalne, parlamentaryzm, precedens, Izba Gmin, Izba Lordów, baron, Wielka karta swobód, Stany Generalne</i>
40. Kościół w średniowieczu	<ul style="list-style-type: none"> – duchowość monastyczna i przemiany średniowiecznej religijności – monastycyzm cysterski – religijność miejska – średniowieczne herezje – zakony żebracze – papieństwo – od kryzysu do potęgi – znaczenie terminów: <i>kameduli, kartuzi, kanonicy regularni, norbertanie, franciszkanie, dominikanie, waldensi, katarzy, kroniki, roczniki</i>
41. Kultura średniowiecznej Europy	<ul style="list-style-type: none"> – kultura w czasach karolińskich i ottońskich – cechy kultury średniowiecznej – znaczenie symboli i rytuałów – rozwój piśmiennictwa i czytelnictwa – architektura i sztuka średniowiecza – kultura miejska – filozofia i uniwersytety – literatura świecka – kultura dworska – znaczenie terminów: <i>trivium, quadrivium, uniwersalizm, Biblia pauperum, Złota legenda, portal, apsyda, rozeta, przypory, manuskrypt, scholastyka, tomizm, styl romański, gotyk</i>

42. Imperium mongolskie	<ul style="list-style-type: none"> – zjednoczenie plemion mongolskich – powstanie i rozwój imperium – podboje Czyngis-chana – dalsza ekspansja Mongołów – organizacja mongolskiej armii i państwa – podbój Rusi – inwazja na Węgry i Polskę – rozpad imperium mongolskiego – znaczenie terminów: <i>chan, wielki chan, Złota Orda, lekka kawaleria, jarłyk, haracz</i>
43. Rozbicie dzielnicowe	<ul style="list-style-type: none"> – testament Bolesława Krzywoustego – przyczyny polityczne, ekonomiczne i kulturowe rozbicia dzielnicowego w Polsce – walka o władzę – upadek senioratu – apogeum rozbicia dzielnicowego – skutki polityczne rozbicia dzielnicowego dla ziem polskich – znaczenie terminów: <i>pryncypat, seniorat, dzielnica senioralna, dzielnica dziedziczna, pogrobowiec, interdykt</i>
44. Rozwój gospodarczy ziem polskich w XII – XIII w.	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny ożywienia gospodarczego – kolonizacja na prawie niemieckim – lokacja wsi i miast – początki społeczeństwa stanowego – społeczne i kultu XIII w. na ziemiach polskich – znaczenie terminów: <i>Zwierciadło saskie, „wolni goście”, immunitet ekonomiczny, immunitet prawny, prawo magdeburskie, prawo lubeckie, wolnizna, umowa lokacyjna, sołtys, wójt, rada miejska, burmistrz, kmieć, zasadzca, dziesięcina, ława wiejska, podgrodzierowe</i> – skutki przemian gospodarczych w XII
45. Sąsiedzi Polski w XII i XIII wieku	<ul style="list-style-type: none"> – Marchia Brandenburska i jej podboje – plemiona bałtyjskie w XIII w.

	<ul style="list-style-type: none"> – początki istnienia zakonu krzyżackiego – państwo krzyżackie w Prusach i jego organizacja – rozpad Rusi Kijowskiej – sytuacja w Czechach w XIII w. – znaczenie terminów: <i>Nowa Marchia, wielki mistrz, komturia, bracia dobrzyńscy, Złota bulla Henryka VI</i>
46. Próby zjednoczenia Królestwa Polskiego	<ul style="list-style-type: none"> – ziemie polskie w połowie XIII w. – przesłanki zjednoczenia monarchii – walki o tron krakowski – monarchia Henryków śląskich – koronacja Przemysła II – Przemysłidzi na tronie polskim – znaczenie terminów: <i>grosz praski, Piastowie śląscy</i>
47. Odrodzenie Królestwa Polskiego	<ul style="list-style-type: none"> – działania Władysława Łokietka i początki jego rządów – utrata Pomorza Gdańskiego – walka o zjednoczenie kraju – koronacja Władysława Łokietka i odrodzenie monarchii polskiej – pozycja Polski w Europie – konflikty: polsko-krzyżacki i polsko-czeski – bitwa pod Płowcami – znaczenie terminów: <i>polityka dynastyczna, starosta, rzeź Gdańska, Szczербіec</i>
48. Monarchia Kazimierza Wielkiego	<p>sytuacja ziem polskich na początku rządów Kazimierza Wielkiego</p> <ul style="list-style-type: none"> – polityka zagraniczna Kazimierza Wielkiego – zawarcie pokoju z Czechami, spór z Krzyżakami i podbój Rusi Halickiej – polityka gospodarcza w Królestwie Polskim w XIV w. – polityka wewnętrzna Kazimierza Wielkiego – sprawa sukcesji po Kazimierzu Wielkim – ocena panowania Kazimierza Wielkiego – znaczenie terminów: <i>przymus drożny, prawo składu, Akademia Krakowska, rada królewska, Korona Królestwa Polskiego, statuty Kazimierza Wielkiego, bojarzy</i>

49. Europa Zachodnia w XIV i XV wieku	<ul style="list-style-type: none"> – ugruntowanie potęgi Francji – geneza konfliktu Anglii z Francją – wojna stuletnia i jej skutki – wojna „Dwóch Róż” w Anglii – monarchia burgundzka – przemiany w cesarstwie w XIII w. – walki o tron cesarski – wojny szwajcarskie – rekonkwista na Półwyspie Iberyjskim – znaczenie terminów: <i>wielkie bezkrólewie, Habsburgowie, Luksemburgowie, Złota bulla Karola IV, kolegium elektorów, Związek Wieczysty</i>
50. Kryzys schyłku średniowiecza	<ul style="list-style-type: none"> – „czarna śmierć” i jej następstwa – kryzys gospodarczy Europy w XIV i XV w. – bunty społeczne i prześladowania Żydów – upadek rycerstwa – przyczyny kryzysu idei władzy uniwersalnej – upadek znaczenia cesarstwa w średniowiecznej Europie – niewola awiniońska papieży i wielka schizma zachodnia – spory o istotę Kościoła – ruchy reformatorskie w Kościele i „nowa pobożność” – znaczenie terminów: <i>danse macabre, żakeria, kurialiści, koncyliaryzm, list żelazny, unia florencka</i>
51. Początki rządów Jagiellonów	<ul style="list-style-type: none"> – Andegawenowie na tronie polskim – problemy z sukcesją i pierwsze przywileje generalne – Jadwiga królem Polski – księstwo litewskie i jego rozwój – unia polsko-litewska w Krewie – chrystianizacja Litwy – początki rządów Władysława Jagiełły – trudna współpraca – unia w Horodle – polityka dynastyczna Władysława Jagiełły

	<ul style="list-style-type: none"> – odnowienie Akademii Krakowskiej – znaczenie terminów: <i>przywilej, unia personalna, nietykalność osobista i majątkowa</i>
52. Wojny z zakonem krzyżackim	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny konfliktu z Krzyżakami – wielka wojna z zakonem krzyżackim – pokój w Toruniu z 1411 r. – spór polsko-krzyżacki na soborze w Konstancji – kolejne wojny z Krzyżakami i ostatnie lata rządów Władysława Jagiełły – opozycja stanowa w państwie zakonnym – wojna trzynastoletnia – postanowienia i skutki II pokoju toruńskiego – znaczenie terminów: <i>bitwa pod Grunwaldem, akt inkorporacji, I i II pokój toruński, wojsko zaciężne, inkorporacja, Związek Pruski, Prusy Królewskie, Prusy Zakonne</i>
53. Europa Środkowa i Wschodnia w XV wieku	<ul style="list-style-type: none"> – Czechy za panowania Luksemburgów – powstanie husytyzmu – wojny husyckie – Turcy osmańscy i ich imperium – zagrożenie tureckie w Europie i upadek cesarstwa bizantyjskiego – Władysław Warneńczyk na tronie węgierskim – bitwa pod Warną i jej konsekwencje – uniezależnienie się Rusi od Mongołów – znaczenie terminów: <i>imperium osmańskie, sułtan, janczar, chanat krymski, husyci, wojny husyckie, taboryci, kalikstyni (utrakwiści)</i>
54. Monarchia polska w XIV i XV wieku	<ul style="list-style-type: none"> – zmiany w administracji polskiej w XIII w. – władza monarsza i urzędy centralne – administracja lokalna – ukształtowanie się społeczeństwa stanowego – przywileje szlacheckie – początki polskiego parlamentaryzmu (sejm walny)

	<ul style="list-style-type: none"> – cechy polskiej monarchii stanowej – znaczenie terminów: <i>urzędy centralne i grodowe, komes nadworny, kasztelan, monarchia elekcyjna, województwa, sejm walny, sejmiki generalne, sejmiki ziemskie, taksy wojewodzińskie, sąd podkomorski, sąd grodzki</i>
55. Cywilizacje prekolumbijskie	<ul style="list-style-type: none"> – wiedza geograficzna Europejczyków w końcu średniowiecza – cechy kultur prekolumbijskich przed przybyciem Europejczyków – cywilizacja Olmeków – cywilizacja Majów – cywilizacja Azteków – cywilizacja Inków – największe osiągnięcia cywilizacji prekolumbijskich – znaczenie terminów: <i>Teotihuacán, świątynia Słońca, kalendarz aztecki, Tenochtitlán, Machu Picchu, kipu</i>
56. Wielkie odkrycia geograficzne	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny wielkich odkryć geograficznych – odkrycia Portugalczyków – odkrycia Hiszpanów – podział Nowego Świata – skutki wielkich odkryć geograficznych – znaczenie terminów: <i>karawela, astrolabium, busola, żagiel łaciński, akademia w Sagres</i>
57. Ekspansja kolonialna	<ul style="list-style-type: none"> – podbój Nowego Świata przez konkwistadorów – powstanie kolonii i ich eksploatacja – niewolnictwo w koloniach – znaczenie terminów: <i>konkwistadorzy, korsarze, Złoty Trójkąt</i>
58. Przemiany gospodarcze i społeczne w XVI i XVII wieku	<ul style="list-style-type: none"> – geneza i główne cechy dualizmu gospodarczego – przemiany w rolnictwie – przemiany w miastach – początki gospodarki kapitalistycznej – znaczenie terminów: <i>inflacja, nominalna wartość waluty, nożyce cen, refeudalizacja, kapitalizm, cech, system nakładczy, manufaktury, spółki, giełda, proces grodzień, płodozmian, kompania handlowa, domy</i>

	<i>kupiecko-handlowe</i>
59. Kultura renesansu	<ul style="list-style-type: none"> – geneza renesansu – główne cechy humanizmu – rozwój nauki – sztuka renesansu – literatura renesansu – znaczenie terminów: <i>mecenat, utopia, heliocentryzm, geocentryzm, perspektywa geometryczna, pieta, kopuła</i>
60 . Reformacja i jej skutki	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny reformacji – Marcin Luter i jego działalność – ruchy reformacyjne w Europie – następstwa reformacji – znaczenie terminów: <i>odpusty, protestanci, arianie, luteranizm, kalwinizm, predestynacja, wyznanie ewangelicko-augsburskie, wyznanie ewangelicko-reformowane</i>
61. Kontrreformacja i wojny religijne	<ul style="list-style-type: none"> – sobór trydencki – powstanie i działalność Towarzystwa Jezusowego – znaczenie terminów: <i>zasada Cuius regio, eius religio, jezuici, trybunał świętej inkwizycji, „noc św. Bartłomieja”, Edykt nantejski, Akt supremacji, indeks ksiąg zakazanych, sekularyzacja, nepotyzm, hugenoci</i>
62. Przemiany polityczne w Europie w XVI wieku	<ul style="list-style-type: none"> – monarchie narodowe w Europie Zachodniej: Francja, Anglia i Hiszpania – geneza powstania nowożytnych monarchii absolutnych – imperium Habsburgów – powstanie, rozwój i podział – imperium osmańskie – znaczenie terminów: <i>monarchia stanowa, monarchia absolutna, monarchia narodowa, merkantylizm, wojny włoskie, Sacco di Roma</i>
63. Przemiany gospodarcze w Rzeczpospolitej	<ul style="list-style-type: none"> – geneza gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej – funkcjonowanie folwarków pańszczyźnianych

	<ul style="list-style-type: none"> – miasta w Polsce w XVI w. – znaczenie terminów: <i>dualizm ekonomiczny, szlachta, folwarki, pańszczyzna, przywilej warcki, taksy wojewodzińskie</i>
64. Rozwój demokracji szlacheckiej	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny dominacji politycznej szlachty – przywileje polityczne szlachty – powstanie sejmu walnego i jego funkcjonowanie – ruch egzekucyjny i jego działalność – znaczenie terminów: <i>magnateria, szlachta zaściankowa, szlachta zagrodowa, gołota, senat, izba poselska, demokracja szlachecka, ruch egzekucyjny, lustracja królewszczyzn, rokosz, wojna kokosza, przywilej mielnicki, elekcja vivente rege, wojsko kwarciane, Nihil novi (konstytucja), Trybunał Koronny, Trybunał Litewski</i>
65. Kultura i sztuka renesansu w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> – geneza odrodzenia na ziemiach polskich – nauka i szkolnictwo – literatura odrodzenia – renesans w sztuce – znaczenie terminów: <i>humanizm, kaplica Zygmuntowska, arras, attyka, krużganek, podcień</i>
66. Panowanie ostatnich Jagiellonów	<ul style="list-style-type: none"> – główne kierunki polityki zagranicznej Jagiellonów – wzrost znaczenia państwa moskiewskiego – dyplomacja i wojny Zygmunta I Starego – I wojna północna o Inflanty i hegemonię w basenie Morza Bałtyckiego – polityka zagraniczna Zygmunta II Augusta – znaczenie terminów: <i>hołd pruski, I wojna północna, дума bojarska, sobór ziemski, samodzierżawie, „trzeci Rzym”, hołd wileński, flota kaperska, konstytucje Karnkowskiego</i>
67. Reformacja i kontrreformacja w Rzeczypospolitej	<ul style="list-style-type: none"> – państwo wielu religii – luteranizm i kalwinizm na ziemiach Rzeczypospolitej – tolerancja religijna – kontrreformacja w Rzeczypospolitej – znaczenie terminów: <i>bracia czescy, bracia polscy, ugoda</i>

	<i>sandomierska, konfederacja warszawska, unia brzeska, annaty, beneficja, unicy, nuncjusz papieski, Biblia brzeska</i>
68. Rzeczpospolita Obojga Narodów	<ul style="list-style-type: none"> – geneza unii lubelskiej – postanowienia unii lubelskiej w 1569 r. – Rzeczpospolita Obojga Narodów – znaczenie terminów: <i>unia realna, kniaziowie, panowie, bojarzy</i>
69. Pierwsi władcy elekcyjni	<ul style="list-style-type: none"> – pierwsze bezkrólewie – pierwsza wolna elekcja – Henryk Walezy na tronie Rzeczypospolitej – kolejna wolna elekcja – polityka wewnętrzna i zagraniczna Stefana Batorego – znaczenie terminów: <i>konfederacje, sądy kapturowe, interrex, prymas, sejm konwokacyjny, elekcja viritim, artykuły henrykowskie, pacta conventa, sejm elekcyjny, sejm koronacyjny, piechota wybraniecka, husaria</i>
70. Rewolucja angielska i rozwój parlamen-taryzmu	<ul style="list-style-type: none"> – sytuacja społeczno-gospodarcza w Anglii – rządy Stuartów – wybuch rewolucji angielskiej – wojna domowa w Anglii – dyktatura Olivera Cromwella – demokracja parlamentarna w Anglii – znaczenie terminów: <i>stara szlachta – nobility, nowa szlachta – gentry, anglikanizm, purytanizm, parlament, Akt nawigacyjny, lord protektor, Habeas Corpus Act, Ustawa o prawach, Akt o następstwie tronu</i>
71. Wojna trzydziesto-letnia	<ul style="list-style-type: none"> – geneza wojny trzydziestoletniej – etapy wojny trzydziestoletniej – pokój westfalski – skutki wojny trzydziestoletniej dla dziejów Europy – znaczenie terminów: <i>cesarstwo Habsburgów, defenestracja praska, pokój westfalski, Unia Protestancka, Liga Katolicka</i>
72. Absolutyzm we Francji	<ul style="list-style-type: none"> – Francja kardynała Richelieu

	<ul style="list-style-type: none"> – czasy Frondy – rządy osobiste Ludwika XIV – znaczenie terminów: <i>intendenci, hugenoci</i>, Edykt <u>n</u>antejski, <i>rządy osobiste, Wersal, Bastylia, Król Słońce</i>
73. Zmiany polityczne w Europie w XVII wieku	<ul style="list-style-type: none"> – polityka zagraniczna Ludwika XIV – wojna o sukcesję hiszpańską – zagrożenie tureckie w Europie – wojna Francji z Ligą Augsburską – znaczenie terminów: <i>sukcesja, Liga Augsburska, wojna palatynacka, koalicja antyfrancuska</i>
74. Kultura baroku w Europie	<ul style="list-style-type: none"> – geneza baroku – główne cechy baroku – dzieła sztuki barokowej w Europie – architektura – znaczenie terminów: <i>rokoko, ogrody pałacowe, pałac barokowy, rzeźba barokowa</i>
75. Początki rządów Zygmunta Wazy	<ul style="list-style-type: none"> – podwójna elekcja – początki rządów Zygmunta III Wazy – główne kierunki polityki zagranicznej pierwszych Wazów – bitwa pod Kircholmem – wojna o ujście Wisły – bitwa morska pod Oliwą – rozejm w Starym Targu – przygotowania do wojny i porozumienie w Sztumskiej Wsi – wojna z Turcją – rządy Władysława IV Wazy – plany wojny tureckiej Władysława IV – znaczenie terminów: <i>rokosz Zebrzydowskiego, detronizacja, dominium Maris Baltici</i>
76. O koronę carów – wojny z Moskwą	<ul style="list-style-type: none"> – sytuacja w Rosji po śmierci Iwana Groźnego – cele polskiej polityki wschodniej

	<ul style="list-style-type: none"> – dymitriady – wojna z Rosją i zdobycie Kremla – walki o Moskwę w 1612 r. – kolejne wojny o tron moskiewski – pokój w Polanowie – znaczenie terminów: „<i>wielka smuta</i>”, <i>dymitriada</i>, <i>Kreml</i>
77. Konflikt z Turcją	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny wojen z Turcją – bitwa pod Cecorą – obrona obozu warownego pod Chocimiem – zawarcie pokoju polsko-tureckiego – znaczenie terminów: <i>Kozacy</i>, <i>Kozacy zaporoscy</i>, <i>Dzikie Pola</i>, <i>Zaporoże</i>, <i>Tatarzy krymscy</i>, <i>sułtan</i>
78. Powstanie Chmielnickiego	<ul style="list-style-type: none"> – problem kozacki w Rzeczypospolitej – sytuacja na Ukrainie w połowie XVII w. – wybuch powstania Chmielnickiego – przebieg wojny polsko-kozackiej – unia w Perejaślawiu – wojna z Rosją w latach 1654–1667 – skutki konfliktu z Kozakami i Rosją – znaczenie terminów: <i>ugoda w Hadziaczu</i>, <i>pokój Grzymułtowskiego</i>, <i>kozacy rejestrowi</i>, <i>ataman</i>, <i>chan tatarski</i>
79. Potop szwedzki	<ul style="list-style-type: none"> – geneza najazdu szwedzkiego – przebieg potopu szwedzkiego – współpraca sąsiadów Rzeczypospolitej – następstwa potopu szwedzkiego – znaczenie terminów: <i>wojna podjazdowa</i>, <i>śluby lwowskie</i>, <i>Jasna Góra</i>, <i>traktat z Radnot</i>, <i>traktaty welawsko-bydgoskie</i>, <i>pokój oliwski</i>
80. Rzeczpospolita w drugiej połowie XVIIw.	<ul style="list-style-type: none"> – problemy wewnętrzne i rokosz Lubomirskiego – wojna z Turcją i pokój w Buczaczu – elekcja i polityka zagraniczna Jana III Sobieskiego – wyprawa wiedeńska

	<ul style="list-style-type: none"> – pokój w Karłowicach – znaczenie terminów: <i>Podole, Święta Liga, wezyr bitwa pod Chocimiem</i>
81. Barok i sarmatyzm	<ul style="list-style-type: none"> – geneza baroku – specyfika polskiego baroku – sztuka barokowa – nauka i oświata – literatura barokowa – sarmatyzm i jego cechy <i>ksenofobia, „przedmurze chrześcijaństwa”, manieryzm, inkrustacja, intarsjowanie, „złota wolność szlachecka”, żupan, kontusz</i> – znaczenie terminów: <i>światłocień, kalwaria, portrety trumienne</i>
82. Przemiany gospodarczo-społeczne w Europie w XVIII wieku	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny rozwoju gospodarczego Anglii – maszyna parowa i jej zastosowanie – skutki gospodarcze i społeczne rewolucji przemysłowej – idee liberalizmu ekonomicznego – znaczenie terminów: <i>farmerzy, gospodarka wolnorynkowa, kapitalizm, rewolucja agrarna, rewolucja przemysłowa, urbanizacja, maszyna parowa, fizjokratyzm</i>
83. Oświecenie	<ul style="list-style-type: none"> – geneza i główne cechy oświecenia – nauka i szkolnictwo – literatura piękna i polityczna czasów oświecenia – sztuka XVIII w. – znaczenie terminów: <i>krytycyzm, racjonalizm, empiryzm, encyklopedia, deizm, ateizm, salon literacki, prawa naturalne, umowa społeczna, trójpodział władzy, klasycyzm, sentymentalizm, łoża masonskie</i>
84. Budowa Imperium Rosyjskiego	<ul style="list-style-type: none"> – przemiany ustrojowe, społeczno-gospodarcze i kulturowe w Rosji cara Piotra Wielkiego – Rosja Katarzyny II Wielkiej

	<ul style="list-style-type: none"> – cele rosyjskiej polityki zagranicznej i wewnętrznej w XVIII w. – znaczenie terminów: <i>wielka wojna północna, imperator Wszechrosji, gubernatorzy, grażdanka, wsie potiomkinowskie, Senat Rządzący</i>
85. Absolutyzm oświecony w Prusach i Austrii	<ul style="list-style-type: none"> – przemiany ustrojowe, społeczno-gospodarcze i kulturowe w Prusach – wojny śląskie – przemiany ustrojowe, społeczno-gospodarcze i kulturowe w monarchii Habsburgów – wojna siedmioletnia – znaczenie terminów: <i>absolutyzm oświecony, junkrzy, sankcja pragmatyczna, austriacka wojna sukcesyjna, józefinizm</i>
86. Rzeczpospolita na początku XVIII wieku	<ul style="list-style-type: none"> – August II Mocny na tronie Rzeczypospolitej – wybuch i przebieg wielkiej wojny północnej – reformy okresu saskiego – Sejm Niemy i jego znaczenie – podwójna elekcja w 1733 r. – sytuacja Rzeczypospolitej w czasach rządów Augusta III Sasa – znaczenie terminów: <i>polska wojna sukcesyjna, sejm pacyfikacyjny, Familia</i>
87. Pierwsze lata rządów Stanisława Augusta Poniatowskiego	<ul style="list-style-type: none"> – elekcja Stanisława Poniatowskiego – konfederacja barska – I rozbiór Rzeczypospolitej – Sejm Rozbiorowy – znaczenie terminów: <i>Szkoła Rycerska, sejm delegacyjny, prawa kardynalne, dysydenci, dyzunicy, rozbiór, Rada Nieustająca, Komisja Edukacji Narodowej, koliszczynna</i>
88. Oświecenie w Rzeczypospolitej	<ul style="list-style-type: none"> – początki oświecenia na ziemiach polskich – Komisja Edukacji Narodowej – mecenat Stanisława Augusta Poniatowskiego – literatura piękna i polityczna – sztuki plastyczne – przemiany społeczno-gospodarcze doby stanisławowskiej

	<ul style="list-style-type: none"> – znaczenie terminów: <i>oświecenie stanisławowskie, Łazienki, klasycyzm, szkoły wydziałowe, szkoły podwydziałowe, szkoły główne, obiady czwartkowe</i>
89. Rewolucja amerykańska	<ul style="list-style-type: none"> – kolonie w Nowym Świecie w XVIII w. – geneza wojny z Anglią – wojna o niepodległość USA – <i>Konstytucja Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej</i> – znaczenie terminów: „<i>bostońskie picie herbaty</i>”, <i>konstytucja, federacja, stany, prezydent, opłaty stemplowe, Kongres Kontynentalny, milicja, zasada impeachmentu, Karta praw</i>
90. Kryzys monarchii francuskiej i wybuch rewolucji	<ul style="list-style-type: none"> – Francja Ludwika XVI – zwołanie Stanów Generalnych – wybuch rewolucji w 1789 r. – przebieg i skutki rewolucji francuskiej – znaczenie terminów: <i>rewolucja, drobnomieszczaństwo, burżuazja, Marsylianka</i>
91. Republika Francuska	<ul style="list-style-type: none"> – konstytucja Francji z 1791 r. – Francja republiką – dyktatura jakobinów – ścięcie króla Ludwika XVI – obalenie Maksymiliana de Robespierre’a – znaczenie terminów: <i>Deklaracja praw człowieka i obywatela, Zgromadzenie Konstytucyjne, Legislatywa, cenzus majątkowy, żyrondyści, kordelierzy, „górale”, Konwent Narodowy, republika, Komitet Ocalenia Publicznego, dyktoriał, sankiuloci, Zgromadzenie Narodowe, Gwardia Narodowa, kontrasygnata, prawo Le Chapeliera, przewrót thermidoriański</i>
92. . Uchwalenie <i>Konstytucji 3 maja</i> i wojna w jej obronie	<ul style="list-style-type: none"> – geneza zwołania Sejmu Wielkiego – główne stronnictwa Sejmu Wielkiego – reformy Sejmu Czteroletniego – <i>Konstytucja 3 maja</i>

	<ul style="list-style-type: none"> – konfederacja targowicka – wojna w obronie <i>Konstytucji 3 maja</i> – II rozbiór Rzeczypospolitej – znaczenie terminów: <i>sejm skonfederowany, Sejm Wielki, stronnictwa polityczne, Kuźnica Kollątajowska, aukcja wojska, „ofiara 10. grosza”, prawo o miastach, Virtuti Militari</i>
93. Insurekcja kościuszkowska i upadek Rzeczypospolitej	<ul style="list-style-type: none"> – geneza powstania – wybuch powstania i zwycięstwo pod Raławicami – <i>Uniwersał połaniecki</i> – przebieg insurekcji – III rozbiór Rzeczypospolitej – znaczenie terminów: <i>insurekcja, naczelnik, uniwersał, kosynierzy</i>
94. Francja – od konsulatu do cesarstwa	<ul style="list-style-type: none"> – rządy dyktatoratu we Francji i kryzys władz rewolucyjnych – przejęcie władzy przez Napoleona Bonapartego – polityka wewnętrzna i zagraniczna Napoleona Bonapartego – pierwsze militarne sukcesy Napoleona – Napoleon cesarzem Francuzów – organizacja Cesarstwa Francuzów; reformy Napoleona – znaczenie terminów: <i>kodeks cywilny, blokada kontynentalna, dyktatorat, państwo policyjne, pierwszy konsul, konkordat, plebiscyt</i>
95. Legiony Polskie we Włoszech	<ul style="list-style-type: none"> – emigracja po III rozbiórce Rzeczypospolitej – sprawa polska po III rozbiórce – Legiony Jana Henryka Dąbrowskiego – udział Polaków w wojnach Napoleona – powstanie na ziemiach polskich w 1806 r. – znaczenie terminów: <i>Mazurek Dąbrowskiego, Towarzystwo Przyjaciół Nauk, Agencja, Deputacja, Legion Włoski, Legion Naddunajski, szwoleżerowie</i>
96. Ekspansja i klęska Napoleona	<ul style="list-style-type: none"> – wojna z III koalicją (bitwy: pod Trafalgarem i pod Austerlitz) – wojna z IV koalicją – wyprawa hiszpańska

	<ul style="list-style-type: none"> – wojna z V koalicją – wyprawa na Moskwę – wojna z wielką koalicją i upadek Napoleona – „100 dni Napoleona” – znaczenie terminów: „<i>bitwa trzech cesarzy</i>”, „<i>bitwa narodów</i>”, <i>kampania pruska, kampania rosyjska, Związek Reński, traktat w Tylży, guerrilla, bermysa, grenadierzy, gwardia</i>
97. Księstwo Warszawskie	<ul style="list-style-type: none"> – ustrój polityczny Księstwa Warszawskiego – sytuacja społeczno-gospodarcza w Księstwie Warszawskim – wojna z Austrią w 1809 r. – udział Polaków w wyprawie na Moskwę – upadek Księstwa Warszawskiego – znaczenie terminów: <i>konstytucja oktrojowana, deputowani, cenzus majątkowy, rezydent, II wojna polska, Wolne Miasto Gdańsk</i>
98. „Tańczący kongres i „100 dni Napoleona”	<ul style="list-style-type: none"> – geneza zwołania kongresu wiedeńskiego – główni uczestnicy kongresu – 100 dni Napoleona – decyzje kongresu – powstanie Świętego Przymierza – znaczenie terminów: „<i>tańczący kongres</i>”, <i>restauracja, legitymizm, równowaga sił, Związek Niemiecki, Święte Przymierze, kodeks dyplomatyczny, ancien régime</i>
99. Sprawa polska na kongresie wiedeńskim	<ul style="list-style-type: none"> – mocarstwa a sprawa polska – powstanie Królestwa Polskiego – <i>Konstytucja Królestwa Polskiego</i> – nauka i oświata w Królestwie Polskim – przemiany społeczno-gospodarcze na ziemiach polskich – sytuacja Polaków na „ziemiach zabranych” – powstanie Wielkiego Księstwa Poznańskiego – Rzeczpospolita Krakowska i jej funkcjonowanie – znaczenie terminów: <i>Galicja, autonomia</i>
100. Świat na początku XIX wieku	<ul style="list-style-type: none"> – przemiany gospodarcze na świecie na początku XIX w.

	<p>(uprzemysłowienie)</p> <ul style="list-style-type: none"> – przemiany społeczne i kształtowanie się ideologii społeczno-politycznych – kwestia robotnicza – romantyzm – znaczenie terminów: <i>uwłaszczenie chłopów, statek parowy, burżuazja przemysłowa, robotnicy, zabezpieczenia socjalne, strajk, luddyci, związki zawodowe, czartyzm, socjalizm utopijny, chemia rolna, pasteryzacja, mobilność społeczna, „zgniłe miasteczka</i>
101. Funkcjonowanie systemu wiedeńskiego	<ul style="list-style-type: none"> – konserwatyzm i liberalizm w 1. połowie XIX w. – ruchy narodowe i rewolucyjne w Europie – przemiany ustrojowe w Europie w 1. połowie XIX w. – wojna o niepodległość Grecji – rewolucje w Ameryce Łacińskiej – znaczenie terminów: <i>karbonaryzm, marksizm, anarchizm, Młoda Europa, dekabryści, „żandarm Europy”, tajna policja, cenzura, rewolucja lipcowa, reakcjonizm, leseferyzm, masoneria, burszowie, filhelleniści</i>
102. Powstanie listopadowe	<ul style="list-style-type: none"> – opozycja legalna w Królestwie Polskim – działalność Waleriana Łukasińskiego – geneza powstania listopadowego – spisek w Szkole Podchorążych – „noc listopadowa” – problemy władz powstańczych – ofensywa Iwana Dybicza – wiosenna ofensywa polska – klęska pod Ostrołęką – upadek Warszawy – przyczyny klęski powstania – bilans powstania – znaczenie terminów: <i>opozycja legalna, konspiracja, kaliszanie, Towarzystwo Filomatów, Towarzystwo Patriotyczne, detronizacja,</i>

	<i>Rząd Narodowy, Wolnomularstwo Narodowe, Klub Patriotyczny, Rząd Tymczasowy</i>
103. Wielka Emigracja	<ul style="list-style-type: none"> – Wielka Emigracja – działalność Joachima Lelewela – ugrupowania polityczne Wielkiej Emigracji, ich liderzy i programy – działalność emisariuszy – kultura polska na emigracji – znaczenie terminów: <i>Towarzystwo Demokratyczne Polskie, Hotel Lambert, Biblioteka Polska, Komitet Narodowy Polski, Mały manifest, mesjanizm, Centralizacja, Gromady Ludu Polskiego</i>
104. Ziemie polskie po powstaniu listopadowym	<ul style="list-style-type: none"> – sytuacja w Królestwie Polskim po powstaniu listopadowym – początki pracy organicznej w Wielkopolsce – działalność spiskowa na ziemiach polskich w latach 1831–1846 – plan powstania w 1846 r. – powstanie krakowskie – rabacja galicyjska – skutki powstania w 1846 r. – znaczenie terminów: <i>Statut organiczny, stan wyjątkowy, rusyfikacja, „noc paskiewiczowska”, „noc flottwellowska”, germanizacja, praca organiczna, Bazar, Kasyno Gostyńskie</i>
105. Wiosna Ludów w Europie	<ul style="list-style-type: none"> – geneza Wiosny Ludów – Wiosna Ludów we Francji – początki rządów Ludwika Napoleona – polityka zagraniczna i wewnętrzna Napoleona III – Wiosna Ludów w krajach niemieckich – parlament frankfurcki i jego działalność – rewolucje w krajach włoskich – powstanie węgierskie – skutki Wiosny Ludów – znaczenie terminów: <i>rojaliści, republikanie, socjaliści, bonapartyści, II republika, Komisja Luksemburska, warsztaty narodowe, II</i>

	<i>cesarstwo, parlament frankfurcki, Wielkie Niemcy, Małe Niemcy, madziaryzacja, liberalizacja</i>
106. Sprawa polska w czasie Wiosny Ludów	<ul style="list-style-type: none"> – sytuacja na ziemiach polskich w przededniu Wiosny Ludów – wybuch walk w Wielkopolsce – wzrost polskiej świadomości narodowej na obszarach wcielonych do Prus – Wiosna Ludów w Galicji – Polacy w europejskiej Wiośnie Ludów – skutki Wiosny Ludów dla sprawy polskiej – znaczenie terminów: <i>hasło „Za wolność waszą i naszą”, Komitet Narodowy Polski</i>
107. Wojna krymska i jej skutki	<ul style="list-style-type: none"> – Turcja „chorym człowiekiem Europy” – wybuch wojny krymskiej – walki o Sewastopol – pokój paryski i jego skutki – sprawa polska w czasie wojny krymskiej – odwilż posewastopolska w Cesarstwie Rosyjskim – znaczenie terminów: <i>Święte Przymierze, panslawizm, mir, ziemstwo</i>
108. Powstanie styczniowe	<ul style="list-style-type: none"> – odwilż posewastopolska na ziemiach polskich – wzrost uczuć patriotycznych – niepodległościowe stronnictwa polityczne – działalność Aleksandra Wielopolskiego – wybuch powstania styczniowego – problem władz powstańczych – charakter walk – sprawa polska na arenie międzynarodowej – dyktatura Romualda Traugutta – upadek powstania – bilans powstania – znaczenie terminów: <i>Towarzystwo Rolnicze, Biali, Czerwoni, branka, Rząd Narodowy, żałoba narodowa, Dyrekcja Krajowa, Komitet Miejski, Ziemia i Wola, Komitet Centralny Narodowy,</i>

	<i>millenerzy, lojalizm, Szkoła Główna, oczynszowanie, Tymczasowy Rząd Narodowy, „żuawi śmierci”</i>
109. Stany Zjednoczone w XIX wieku	<ul style="list-style-type: none"> – rozwój terytorialny USA – kwestia Indian w polityce wewnętrznej Stanów Zjednoczonych – przemiany gospodarczo- społeczne w USA – problem niewolnictwa w USA – wybór Abrahama Lincolna na prezydenta USA – geneza wojny secesyjnej – wojna secesyjna (1861–1865 r.) – skutki polityczne, ekonomiczne i społeczne wojny secesyjnej – znaczenie terminów: <i>izolacjonizm, abolicjonizm, demokraci, republikanie, Unia, Konfederacja (Skonfederowane Stany Ameryki Północnej), doktryna Monroe’a, kompromis Missouri, wojna totalna, XIII poprawka</i>
110. Zjednoczenie Włoch	<ul style="list-style-type: none"> – polityka Camilla Cavoura – wojna Francji i Piemontu z Austrią – „wyprawa 1000 czerwonych koszul” – powstanie Królestwa Włoch – wcielenie do Włoch Wenecji i Rzymu – powstanie Austro-Węgier – znaczenie terminów: <i>risorgimento, państwo dualistyczne, „więzień Watykanu</i>
111. Bismarcki i powstanie II Rzeszy	<ul style="list-style-type: none"> – Otto von Bismarck i jego idee polityczne – reformy gospodarcze i militarne w Królestwie Prus – wojna z Danią w 1864 r. i jej skutki – wojenna klęska Austrii w 1866 r. – Związek Północnoniemiecki – geneza wojny z Francją – wojna z Francją i jej skutki – II Rzesza – sytuacja ustrojowa – polityka wewnętrzna Bismarcka – polityka zagraniczna Bismarcka

	<ul style="list-style-type: none"> – znaczenie terminów: <i>Związek Północnoniemiecki, II Rzesza, kulturkampf, Związek Niemiecki, depesza emska, III republika, Bundestag, Reichstag, „sojusz trzech cesarzy</i>
112. . Gospodarka i społeczeństwo w 2. połowie XIX wieku	<ul style="list-style-type: none"> – przemiany w rolnictwie – rozwój przemysłu – centralizacja kapitału – przemiany społeczne – znaczenie terminów: <i>mechanizacja, elektryfikacja, monopolizacja, emigracja zarobkowa, kartel, syndykat, trust, koncern</i>
113. Świat na przełomie XIX i XX wieku	<ul style="list-style-type: none"> – zmiany cywilizacyjne – rozwój medycyny i higieny – zmiany w systemie oświaty – emancypacja kobiet – literatura i sztuka przełomu wieków – znaczenie terminów: <i>analfabetyzm, pozytywizm, la belle époque, fin de siècle, skauting, realizm, impresjonizm, secesja, agencja prasowa, sufrażystki, Społeczno-Polityczna Unia Kobiet, deklaracja paryska, konwencja genewska, I i II konferencja haska, naturalizm, symbolizm</i>
114. Kolonializm w XIX wieku	<ul style="list-style-type: none"> – cele tworzenia kolonii – kolonializm brytyjski – kolonializm francuski – inne państwa kolonialne – imperializm amerykański – imperializm rosyjski – Chiny i Japonia – różne drogi rozwoju – konflikty kolonialne – znaczenie terminów: <i>kolonializm, wojny burskie, dominiumdoktryna Monroe’a, wojna opiumowa, „powstanie bokserów”, samuraj, epoka Meiji, protektorat, Zulusi, powstanie sipajów, szogun, Kompania Wschodnioindyjska, Legia Cudzoziemska, powstanie tajpingów, polityka „otwartych drzwi”, dyplomacja dolarowa</i>

<p>115. Nowe idee polityczne</p>	<ul style="list-style-type: none"> – rozwój systemów demokratycznych w 2. połowie XIX w. – konserwatyzm i liberalizm – socjalizm – Komuna Paryska – komunizm – socjaldemokracja – chadecja – nacjonalizm – znaczenie terminów: <i>powszechne prawo wyborcze, Manifest komunistyczny, socjalizm naukowy, proletariusze, walka klas, internacjonalistyczna rewolucja, I Międzynarodówka, Socjaldemokratyczna Partia Robotnicza Rosji (SDPRR), II Międzynarodówka, chrześcijańska demokracja, III republika, system kurialny, Związek Komunistów, Socjaldemokratyczna Partia Niemiec (SPD), Partia Pracy, narodnicy, eserowcy, anarchiści, reformiści, Rerum novarum, solidaryzm społeczny, Gwardia Narodowa, komunardzi</i>
<p>116. Ziemie polskie na przełomie XIX i XX wieku</p>	<ul style="list-style-type: none"> – gospodarka i społeczeństwo polskie w Prusach – polityka niemiecka wobec ludności polskiej – postawy Polaków wobec władz pruskich – sytuacja gospodarczo-społeczna w zaborze rosyjskim – polityka rosyjska wobec Polaków – Polacy w zaborze rosyjskim – gospodarka i społeczeństwo w zaborze austriackim – polityka władz austriackich wobec Galicji – Polacy w Galicji wobec zaborcy – znaczenie terminów: <i>Komisja Kolonizacyjna, Hakata, praca organiczna, ruch spółdzielczy, inteligencja, Kraj Przywiślański, lojaliści, pozytywiści warszawscy, asymilacja, trójlojalizm, rugi pruskie, Ustawa kagańcowa, „nowela osadnicza”, ustawa wywłaszczeniowa, Centralne Towarzystwo Gospodarcze, czytelnie</i>

	<i>ludowe, Sejm Krajowy, Wydział Krajowy, Teka Stańczyka, krakowska szkoła historyczna</i>
117. Powstanie polskich partii politycznych	<ul style="list-style-type: none"> – powstanie masowych partii politycznych – Ludwik Waryński i jego działalność – początki działalności Polskiej Partii Socjalistycznej (PPS) i Socjaldemokracji Królestwa Polskiego i Litwy (SDKPiL) – ruch narodowy – ruch ludowy – znaczenie terminów: <i>I Proletariat, Liga Polska, Liga Narodowa, endecja, Narodowa Demokracja, -Stronnictwo Ludowe, Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL), PSL-Lewica, PSL-Piast, II Proletariat, Polska Partia Socjalno-Demokratyczna Galicji i Śląska Cieszyńskiego (PPSD), „kasy oporu”, „program brukselski”, Związek Młodzieży Polskiej „Zet”, ruch wszechpolski, „egoizm narodowy”, Związek Robotników Polskich, Partia Socjaldemokratyczna Galicji i Śląska Cieszyńskiego, Polska Partia Socjalistyczna zaboru pruskiego (PPS zaboru pruskiego), Narodowy Związek Chłopski, „Zaranie”</i>
118. Rewolucja 1905r.	<ul style="list-style-type: none"> – sytuacja wewnętrzna w Imperium Rosyjskim na przełomie XIX i XX w. – geneza, przebieg i skutki wojny rosyjsko-japońskiej – wybuch rewolucji w Rosji – <i>Manifest październikowy</i> Mikołaja I i jego realizacja – rewolucja w 1905 r. na ziemiach polskich – zmiany w systemie represji w Królestwie Polskim – znaczenie terminów: „<i>krwawa niedziela</i>”, „<i>krwawa środa</i>”, <i>Manifest październikowy, bolszewicy, Duma Państwowa, strajk powszechny, Koło Polskie, PPS-Lewica, PPS-Frakcja Rewolucyjna, Rady Delegatów Robotniczych, Rady Delegatów Żołnierskich, ochrona, Rada Państwa, Organizacja Spiskowo-Bojowa PPS, Stronnictwo Polityki Realnej (realiści), Narodowy Związek Robotniczy</i>
119. Napięcia międzynarodowe na pocz. XXw.	– ekonomiczne i polityczne przyczyny wybuchu wojny

	<ul style="list-style-type: none"> – powstanie bloków polityczno-militarnych – znacznie terminów: <i>militaryzm</i>, <i>Weltpolitik</i>, <i>trójprzymierze</i>, <i>entente cordiale</i>, <i>trójporozumienie</i>, <i>aneksja</i>, <i>splendid isolation</i>, <i>kryzys marokański</i>, „<i>kocioł bałkański</i>”
120. Geneza I wojny światowej	<ul style="list-style-type: none"> – zamach w Sarajewie i jego konsekwencje – wybuch wojny – znaczenie terminów: <i>ultimatum</i>, <i>Młoda Bośnia</i>
121. Polityka i działania wojenne w latach 1914–1917	<ul style="list-style-type: none"> – niemieckie plany wojenne – pierwsze miesiące wojny – wydarzenia z 1915 r. – najkrwawszy rok wojny (1916 r.) – znaczenie terminów: <i>inicjatywa strategiczna</i>, <i>wojna pozycyjna</i>, <i>państwa centralne</i>, <i>ententa</i>, <i>nieograniczona wojna podwodna</i>
122. Rewolucje w Rosji	<ul style="list-style-type: none"> – kryzys wojenny w Rosji – rewolucja lutowa w 1917 r. – abdykacja cara Mikołaja II – wzrost znaczenia bolszewików – rewolucja październikowa w 1917 r. – wojna domowa w Rosji – przyczyny sukcesu bolszewików – znaczenie terminów: <i>abdykacja</i>, <i>Rząd Tymczasowy</i>, <i>Rady Delegatów Robotniczych i Żołnierskich</i>, <i>dwuwładza</i>, „<i>tezy kwietniowe</i>”, <i>Rada Komisarzy Ludowych</i>, <i>komunizm wojenny</i>, <i>nacjonalizacja</i>, <i>Czeka</i>, <i>Armia Czerwona</i>, <i>Biali</i>, <i>III Międzynarodówka (Komintern)</i>
123. Polityka i działania wojenne w latach 1917–1918	<ul style="list-style-type: none"> – przystąpienie USA do wojny – działania wojenne poza Europą – ostatni rok wojny (1918 r.) – rozejm w Compiègne – bilans wojny – znaczenie terminu: <i>traktaty brzeskie</i>
124. Sprawa polska w czasie I wojny światowej	<ul style="list-style-type: none"> – Polacy wobec wybuchu wojny – działalność Józefa Piłsudskiego

	<ul style="list-style-type: none"> – Akt 5 listopada i jego konsekwencje – kryzys przysięgowy – działalność Romana Dmowskiego – sprawa polska pod koniec I wojny światowej – znaczenie terminów: <i>Związek Walki Czynnej, Towarzystwo „Strzelec”, Związek Strzelecki, 1. Kompania Kadrowa, Legiony Polskie, Polska Organizacja Wojskowa (POW), „manifest dwóch cesarzy”, „wielka licytacja”, Rada Regencyjna, Komitet Narodowy Polski (KNP) w Paryżu, Błękitna Armia, 14 punktów programu pokojowego, trializm, Komunistyczna Partia Robotnicza Polski (KPRP), Mitteleuropa, Tymczasowa Rada Stanu, bajończycy</i>
125. System wersalsko- -waszyngtoński	<ul style="list-style-type: none"> – główni uczestnicy konferencji paryskiej – traktat wersalski i jego główne założenia – powstanie i działalność Ligi Narodów – konferencja waszyngtońska i jej skutki – znaczenie terminów: <i>Rada Trzech, Liga Narodów, dyktat wersalski, „mały traktat wersalski”, Zagłębie Ruhry, strefa zdemilitaryzowana, klauzule, reparacje wojenne, dominia, Zgromadzenia Ogólne Ligi Narodów, Rada Ligi Narodów, parytet, status quo, „standard dwóch potęg”, tereny mandatowe</i>
126. Wielki kryzys gospodarczy	<ul style="list-style-type: none"> – sytuacja polityczno-gospodarcza w USA po I wojnie światowej – geneza wielkiego kryzysu gospodarczego – wielki kryzys gospodarczy i jego skutki – polityka Franklina Delano Roosevelta – znaczenie terminów: <i>hiperinflacja, interwencjonizm państwowy, Nowy ład, roboty publiczne, deficyt budżetowy, ustawy socjalne, zasiłki dla bezrobotnych, ubezpieczenia emerytalne</i>
126. Totalitaryzm stalinowski	<ul style="list-style-type: none"> – powstanie ZSRR – ostatnie lata życia Włodzimierza Lenina – przejście władzy przez Józefa Stalina – polityka wewnętrzna Stalina – ZSRR jako państwo totalitarne

	<ul style="list-style-type: none"> – znaczenie terminów: <i>totalitaryzm, leninizm, stalinizm, unitaryzm, demokracja ludowa, nomenklatura, socjalistyczna gospodarka, centralne planowanie, kolektywizacja, industrializacja, łagier, Gulag, NKWD, „wielka czystka”, kult jednostki, ateizacja, Nowa polityka ekonomiczna (NEP), plany pięcioletnie, kulak, stachanowcy</i>
127. Faszyzm włoski	<ul style="list-style-type: none"> – kryzys powojenny we Włoszech – Benito Mussolini i jego działalność – cechy faszyzmu włoskiego – polityka wewnętrzna Mussoliniego – znaczenie terminów: <i>faszyzm, Związek Weteranów, Narodowa Partia Faszystowska, Wielkie Włochy, „czarne koszule”, „marsz na Rzym”, duce, opieka socjalna, płatne urlopy, wczasy pracownicze, korporacjonizm</i>
127. Państwo Hitlera	<ul style="list-style-type: none"> – Republika Weimarska – działalność Adolfa Hitlera – cechy nazizmu niemieckiego – przejście władzy przez Hitlera – polityka wewnętrzna Hitlera – państwo Hitlera jako państwo totalitarne – znaczenie terminów: <i>nazizm, Narodowosocjalistyczna Niemiecka Partia Robotników (NSDAP), pucz monachijski, Oddziały Szturmowe (SA), rasa aryjska, darwinizm społeczny, „rasa panów”, obóz koncentracyjny, Sztafety Ochronne (SS), „noc długich noży”, III Rzesza, Führer, system monopartyjny, system wodzowski, ustawy norymberskie, „noc kryształowa”, eutanazja, indoktrynacja, Mein Kampf, nadczłowiek, „przestrzeń życiowa”, swastyka, gestapo, autarkia, Hitlerjugend, antysemityzm</i>
128. Kryzys demokracji i autorytaryzm w Europie	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny powstawania rządów autorytarnych w krajach europejskich – dyktatura na Węgrzech – sytuacja w Austrii po I wojnie światowej – ustroje autorytarne na Bałkanach

	<ul style="list-style-type: none"> – Turcja Mustafy Kemala Atatürka – autorytaryzm w republikach bałtyckich – reżimy w Hiszpanii i Portugalii – demokracja w krajach skandynawskich, Wielkiej Brytanii, Irlandii, Czechosłowacji i we Francji – znaczenie terminów: <i>Węgierska Republika Rad, autorytaryzm, przewrót wojskowy</i>
129. Kultura i nauka okresu międzywojennego	<ul style="list-style-type: none"> – ruchy społeczne i trendy cywilizacyjne – osiągnięcia naukowe – rozwój techniki – kultura masowa i mass media – architektura – literatura i sztuka – dorobek kulturowy II Rzeczypospolitej – znaczenie terminów: <i>kultura egalitarna, modernizm, funkcjonalizm, egzystencjalizm, ekspresjonizm, kubizm, dadaizm, surrealizm, futurizm, psychoanaliza, intuicjonizm</i>
130. Droga ku wojnie	<ul style="list-style-type: none"> – polityka zagraniczna Japonii – polityka zagraniczna Włoch – zbrojenia Niemiec – kryzys nadreński w 1936 r. – hiszpańska wojna domowa (1936–1939 r.) – anszlus Austrii w 1938 r. – kryzys sudecki i konferencja monachijska – narastanie groźby wojny światowej – pakt Ribbentrop-Mołotow – znaczenie terminów: <i>embargo, powszechna służba wojskowa, Front Ludowy, oś Berlin–Rzym–Tokio, pakt antykominternowski, polityka ustępstw, appeasement, droga eksterytorialna, gwarancje niepodległości, strefy wpływów, sojusz wojskowy, „piąta kolumna”, Falanga, karliści, Komitet Nieinterwencji, Legia Cudzoziemska, Legion Condor, Brygady Międzynarodowe, anszlus, pakt stalowy</i>

131. Powstanie II Rzeczypospolitej	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny odzyskania niepodległości – pierwsze ośrodki władzy – Józef Piłsudski na czele odrodzonej Polski – powstanie władz centralnych II Rzeczypospolitej – konferencja paryska a sprawa polska – znaczenie terminów: <i>Tymczasowy Rząd Ludowy Republiki Polskiej, tymczasowy naczelnik państwa, dekret, republika ludowa, parcelacja, Sejm Ustawodawczy, ordynacja wyborcza</i>
132. Walka o granicę wschodnią	<ul style="list-style-type: none"> – walki polsko-ukraińskie o Galicję Wschodnią – geneza wojny z bolszewikami – pierwsze walki z bolszewikami – wyprawa kijowska – ofensywa Tuchaczewskiego – konferencja w Spa – Bitwa Warszawska – operacja niemeńska – traktat ryski – konflikt polsko-litewski i sprawa Wilna – znaczenie terminów: <i>Galicja Zachodnia, Galicja Wschodnia, Orłęta Lwowskie, wojna przewencyjna, Tymczasowy Komitet Rewolucyjny Polski, linia Curzona, traktat ryski, bunt Żeligowskiego, koncepcja federalistyczna, koncepcja inkorporacyjna, konfederacja, federacja, Armia Czerwona, Litwa Środkowa</i>
133. Walka o granice: zachodnią i południową	<ul style="list-style-type: none"> – powstanie wielkopolskie – powstania śląskie – spór o Śląsk Cieszyński – plebiscyty na Warmii, Mazurach oraz Powiślu – zaślubiny Polski z morzem – Wolne Miasto Gdańsk – znaczenie terminów: <i>rozejm w Trewirze, autonomia Śląska, armia z poboru</i>
134. Pierwsze lata II Rzeczypospolitej	<ul style="list-style-type: none"> – <i>Mała konstytucja z 1919 r. i Konstytucja marcowa z 1921 r.</i>

	<ul style="list-style-type: none"> – wybór prezydenta w 1922 r. i zamach na Gabriela Narutowicza – sytuacja narodowo-religijna w II Rzeczypospolitej – kryzys w 1923 r. – znaczenie terminów: <i>naczelnik państwa, wybory pięcioprzymiotnikowe, bierne i czynne prawo wyborcze, Mała konstytucja, Zgromadzenie Narodowe, prawo weta, preambuła, Chjena, Konstytucja marcowa, Chjeno-Piast, SL-Wyzwolenie</i>
135. Zamach majowy i rządy sanacji	<ul style="list-style-type: none"> – geneza zamachu majowego – zamach majowy w 1926 r. – pierwsze lata rządów sanacji – <i>Konstytucja kwietniowa z 1935 r.</i> – polityka zagraniczna Józefa Piłsudskiego – sanacja po śmierci Piłsudskiego – reformy gospodarcze Eugeniusza Kwiatkowskiego – konflikty narodowościowo-religijne w czasach rządów sanacji – bilans osiągnięć II Rzeczypospolitej – znaczenie terminów: <i>pilsudczycy, „nowela sierpniowa”, Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem, Centrolew, wotum nieufności, „wybory brzeskie”, Stronnictwo Ludowe, aklamacja, generalny inspektor sił zbrojnych, „rządy pułkowników”, Obóz Wielkiej Polski, Narodowa Partia Robotnicza, Stronnictwo Chłopskie, Obóz Narodowo-Radykalny (ONR), ONR-ABC, ONR-Falanga, Organizacja Ukraińskich Nacjonalistów, Ukraińska Organizacja Wojskowa, Zgromadzenie Elektorów, Obóz Zjednoczenia Narodowego, Front Morges, getto ławkowe, numerus clausus, syjonizm</i>
136. Gospodarka i społeczeństwo II Rzeczypospolitej	<ul style="list-style-type: none"> – problemy z unifikacją infrastruktury odrodzonej Polski – trudności ekonomiczne (hiperinflacja, wielki kryzys gospodarczy, skutki wojny celnej z Niemcami) – reformy Władysława Grabskiego – zakres reformy rolnej w międzywojennej Polsce – rozwój przemysłu i powstawanie nowych ośrodków przemysłowych – polityka transportowa i surowcowa

	<ul style="list-style-type: none"> – działalność Eugeniusza Kwiatkowskiego – budowa portu w Gdyni oraz Centralnego Okręgu Przemysłowego – znaczenie terminów: <i>kraj rolniczo-surowcowy, Polska A, Polska B, stan wyjątkowy, rząd fachowców, budżet, waloryzacja, Bank Polski, bank emisyjny, złoty polski, konkordat, Centralny Okręg Przemysłowy, Międzynarodowe Targi Poznańskie</i>
137. Kultura i nauka w II Rzeczy-pospolitej	<ul style="list-style-type: none"> – stan kultury społeczeństwa polskiego po okresie zaborów – reformy szkolnictwa – powstawanie instytucji kultury narodowej – wyższe uczelnie w II Rzeczypospolitej – rozwój nauki w odrodzonej Polsce – literatura polska i sztuka międzywojenna – teatr i kinematografia w II Rzeczypospolitej – główne nurty życia kulturalnego w międzywojennej Polsce – znaczenie terminów: <i>powszechny obowiązek szkolny, alfabetyzacja, KUL, art déco, katastrofizm, konstruktywizm, Skamander, awangarda</i>
138. Polska polityka zagraniczna w okresie międzywojennym	<ul style="list-style-type: none"> – cele polskiej polityki zagranicznej i pozycja międzynarodowa II Rzeczypospolitej – układy sojusznicze Polski – współpraca niemiecko-radziecka po układzie w Rapallo – sytuacja Polski po układzie w Locarno – polsko-niemiecka wojna celna – polityka zagraniczna Józefa Piłsudskiego i Józefa Becka – stosunki polsko-radzieckie i polsko-niemieckie w latach 30. XX w. – znaczenie terminów: <i>układ sojuszniczy, Międzymorze, traktat o nieagresji, deklaracja o niestosowaniu przemocy</i>
139. Polska w przededniu II wojny światowej	<ul style="list-style-type: none"> – zajęcie Zaolzia przez Polskę – niemieckie żądania wobec Polski – stanowisko rządu polskiego w przededniu wybuchu II wojny światowej – zacieśnienie współpracy polsko-brytyjskiej i polsko-francuskiej – międzynarodowe uwarunkowania paktu Ribbentrop-Mołotow

	<ul style="list-style-type: none"> – stan przygotowania Polski do wojny na tle potencjału hitlerowskich Niemiec – społeczeństwo polskie w obliczu zbliżającej się wojny – znaczenie terminów: <i>Fundusz Obrony Narodowej, Fundusz Obrony Morskiej, plan przebrojenia, mobilizacja, sojusz gwarancyjny, pakt antykominternowski</i>
140. Kampania polska i jej następstwa	<ul style="list-style-type: none"> – stosunek sił i plany stron – prowokacje niemieckie – wybuch wojny – przebieg działań wojennych – atak radziecki z 17 września 1939 r. – ostatnie walki i zakończenie kampanii polskiej – wydarzenia polityczne po zakończeniu walk na ziemiach polskich w 1939 r. – współpraca niemiecko-radziecka do 1941 r. – znaczenie terminów: <i>plan „Fall Weiss”, alianci, wojna obronna, kampania wrześniowa, przedmoście rumuńskie, blitzkrieg (wojna błyskawiczna), oddziały improwizowane</i>
141. Na frontach II wojny światowej (1939–1945 r.)	<ul style="list-style-type: none"> – wojna radziecko-fińska – aneksja przez Związek Radziecki republik bałtyckich i Besarabii – atak Niemiec na Danię i Norwegię – napaść niemiecka na kraje Beneluksu – atak Niemiec na Francję – bitwa o Anglię – bitwa o Atlantyk – wojna na Bałkanach – wojna w Afryce – polityka ZSRR w latach 1939–1941 – atak Niemiec na ZSRR w 1941 r. – front wschodni w latach 1942–1943 – wybuch wojny na Dalekim Wschodzie i przystąpienie do niej

	<p>Stanów Zjednoczonych</p> <ul style="list-style-type: none"> – powstanie wielkiej koalicji – utworzenie frontu na Sycylii i we Włoszech – konferencja w Teheranie – utworzenie drugiego frontu na Zachodzie, wyzwolenie Francji, Belgii i Holandii – klęski faszystowskich Włoch – konferencja w Jalcie – kapitulacja Niemiec i koniec wojny w Europie – koniec wojny na Dalekim Wschodzie – znaczenie terminów: <i>kolaboracja, Linia Maginota, RAF, taktyka „wilczych stad”, taktyka „żabich skoków”, U-boot, spadochroniarze, dywersanci, radar, bitwa o Anglię, plan „Barbarossa”, bitwa o Atlantyk, konwoje morskie, sonar, lotniskowiec, Karta atlantycka, wielka koalicja, koalicja antyhitlerowska, Deklaracja Narodów Zjednoczonych, Lend-Lease Act, operacja „Overlord”, operacja „Market-Garden”, operacja „Bagration”, kamikadze, bezwarunkowa kapitulacja, II front na Zachodzie, front włoski, desant, bomba atomowa</i>
<p>142. Niemiecka polityka okupacyjna w Europie podczas II wojny światowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> – charakter okupacji niemieckiej w krajach skandynawskich i Europie Zachodniej – nazistowski plan eksterminacji Żydów – Holokaust – postawy społeczeństw i rządów świata zachodniego oraz Kościoła katolickiego wobec Holokaustu – stosunek hitlerowskich Niemiec do podbitych narodów Europy Wschodniej – hitlerowska polityka rasowa i prześladowanie wybranych grup społecznych – znaczenie terminów: <i>kolaboracja, ruch oporu, polityka rasowa, eugenika, getto, „ostateczne rozwiązanie kwestii żydowskiej”, szmalcownicy, obozy koncentracyjne, obozy pracy, obozy śmierci,</i>

	<i>Generalny Plan Wschodni, gwiazda Dawida, Szoah, komory gazowe, cyklon B, „Żegota”, Żydowska Organizacja Bojowa, Résistance, czetnicy, ustasze, Waffen SS</i>
143. Okupacja ziem polskich i los społeczeństwa polskiego	<ul style="list-style-type: none"> – polityka władz ZSRR na okupowanych ziemiach II Rzeczypospolitej – deportacje ludności polskiej w głąb ZSRR – polscy jeńcy w ZSRR i zbrodnia katyńska – okupacja niemiecka w Polsce na tle okupacji w innych krajach Europy – sytuacja Polaków na ziemiach wcielonych do III Rzeszy – polityka niemiecka w Generalnym Gubernatorstwie – terror hitlerowski i zbrodnie niemieckie wobec narodu polskiego – Holokaust na ziemiach polskich – powstanie w getcie warszawskim – postawa społeczeństwa polskiego wobec Holokaustu – znaczenie terminów: <i>okupacja, sowietyzacja, wysiedlenia, roboty przymusowe, łapanka, Generalne Gubernatorstwo, volksdeutsch, volkslista, Einsatzgruppen, Sonderkommando, akcja „AB”, akcja specjalna „Kraków</i>
144. Sprawa polska podczas wojny w latach 1939–1943	<ul style="list-style-type: none"> – powstanie rządu emigracyjnego we Francji, przeniesienie polskiego ośrodka władzy do Wielkiej Brytanii – polskie formacje wojskowe na frontach II wojny światowej – stosunki polsko-radzieckie po podpisaniu układu Sikorski-Majski – sprawa katyńska i zerwanie stosunków z polskim rządem londyńskim przez ZSRR – początki komunistycznych ośrodków władzy – katastrofa gibraltarska i śmierć Władysława Sikorskiego – konferencja w Teheranie a sprawa polska – znaczenie terminów: <i>rząd emigracyjny, rząd na wychodźstwie, „rząd londyński”, internowanie, frankofil, Polskie Siły Zbrojne, amnestia, armia Andersa, sprawa katyńska, Polska Partia Robotnicza, Związek Patriotów Polskich, Krajowa Rada Narodowa</i>
145. Polskie Państwo Podziemne	– pierwsze organizacje konspiracyjne

	<ul style="list-style-type: none"> – polityczne organizacje konspiracyjne – podziemie zbrojne – cele polityczne i strategiczne Polskiego Państwa Podziemnego i Armii Krajowej – struktura i działalność ZWZ-AK – inne polskie organizacje podziemne – konflikt polsko-ukraiński na Wołyniu – znaczenie terminów: <i>Rada Jedności Narodowej, Delegatura Rządu na Kraj, partyzant, dywersja, sabotaż, „mały sabotaż”, wywiad, kontrwywiad, Służba Zwycięstwu Polski, Związek Walki Zbrojnej, Armia Krajowa, akcja scaleniowa, Szare Szeregi, Polska Walcząca, BIP, cichociemni, Związek Odwetu, organizacja „Wachlarz”, Kedyw, Ukraińska Powstańcza Armia</i>
146. Powstanie warszawskie	<ul style="list-style-type: none"> – plan „Burza” – geneza powstania warszawskiego – wybuch powstania warszawskiego – mocarstwa wobec powstania – upadek i skutki powstania – bilans powstania – znaczenie terminów: <i>Armia Ludowa, plan „Burza”, operacja „Ostra Brama”, godzina „W”, RONA</i>
147. Przejęcie kontroli nad Polską przez Stalina	<ul style="list-style-type: none"> – Armia Czerwona i NKWD na ziemiach polskich podczas wojny w latach 1944–1945 – Polska lubelska i PKWN – działalność Stanisława Mikołajczyka – rozwiązanie Armii Krajowej – konferencja w Jałcie a sprawa polska – „proces szesnastu” – powstanie Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej – sprawa polska na konferencji w Poczdamie – znaczenie terminów: <i>PKWN, „polityka faktów dokonanych”, PPS, SL, SD, sowietyzacja, „Polska lubelska”, Ludowe Wojsko Polskie,</i>

	<i>Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej, „proces szesnastu”, państwo jednolite narodowo</i>
148. Żelazna kurtyna	<ul style="list-style-type: none"> – demograficzne, społeczno-gospodarcze i polityczne skutki II wojny światowej – powstanie ONZ – postanowienia konferencji w Poczdamie – wielowymiarowa rywalizacja radziecko-amerykańska – stalinizacja Europy Środkowo-Wschodniej – ekspansywna polityka Stalina – powstanie Kominformu – doktryna Trumana i plan Marshalla – problem niemiecki po II wojnie światowej – blokada Berlina Zachodniego – powstanie NATO – podział Niemiec na RFN i NRD – kryzys berliński w 1953 r. – znaczenie terminów: Karta Narodów Zjednoczonych, <i>denazyfikacja, demilitaryzacja, dekartelizacja, demokratyzacja, traktaty paryskie, sowietyzacja, kraje demokracji ludowej, Kominform, Rada Wzajemnej Pomocy Gospodarczej, „zimna wojna”, „żelazna kurtyna”, CIA, KGB, integracja europejska, wyścig zbrojeń, bomba termojądrowa, Niemiecka Socjalistyczna Partia Jedności (SED), Unia Chrześcijańskich Demokratów (CDU), Socjaldemokratyczna Partia Niemiec (SPD), Bizonia, Trizonia, mur berliński</i>
149. Przejęcie władzy przez komunistów w Polsce (1944–1948 r.)	<ul style="list-style-type: none"> – skutki polityczne, demograficzne i ekonomiczne II wojny światowej dla Polski – reforma rolna i nacjonalizacja przemysłu – postawy Polaków w nowej sytuacji politycznej – represje i działania aparatu bezpieczeństwa i władz komunistycznych wobec podziemia niepodległościowego oraz opozycji – referendum ludowe z 1946 r.

	<ul style="list-style-type: none"> – sfałszowane wybory z 1947 r. – znaczenie terminów: <i>konfiskata, obszarnicy, Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej, WiN, akcja „Wisła”, referendum ludowe, Milicja Obywatelska, Urząd Bezpieczeństwa, cenzura, organizacja „NIE”, rząd Tymczasowy RP, Rząd Tymczasowy Jedności Narodowej, Delegatura Sił Zbrojnych na Kraj, Narodowe Zjednoczenie Wojskowe, Korpus Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Ochotnicza Rezerwa Milicji Obywatelskiej, Główny Urząd Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk</i>
150. Stalinizm w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> – powstanie Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej – przemiany gospodarcze – stalinizm w kulturze, oświacie i nauce – państwo terroru – walka z Kościołem katolickim – <i>Konstytucja PRL z 1952 r.</i> – znaczenie terminów: <i>system wielopartyjny, plan sześcioletni, system nakazowo-rozdzielczy, przodownik pracy, Biuro Informacyjne Partii Komunistycznych i Robotniczych, ruch księży patriotów, „bitwa o handel”</i>
151. Azja i i Afryka po II wojnie światowej	<ul style="list-style-type: none"> – sytuacja w Chinach po zakończeniu II wojny światowej – powstanie i funkcjonowanie ChRL – rewolucja kulturalna Mao Tse-tunga – konflikt koreański – skutki wojny koreańskiej – powojenna okupacja i rozwój Japonii – wojna w Wietnamie – dekolonizacja Indochin – powstanie niepodległych Indii – konflikt indyjsko-pakistański – Bliski Wschód i konflikt arabsko-izraelski – kryzys sueski – dekolonizacja w Afryce – konflikt w Algierii

	<ul style="list-style-type: none"> – znaczenie terminów: <i>Viet Minh, Wietkong, ofensywa „Tet”, Czerwoni Khmerzy, Rok Afryki, apartheid</i>
152. Zimna wojna w latach 1953–1980	<ul style="list-style-type: none"> – ostatnie lata życia Józefa Stalina – śmierć Stalina w 1953 r. – polityka wewnętrzna i zagraniczna Nikity Chruszczowa – uformowanie się Układu Warszawskiego – powstanie węgierskie w 1956 r. – zmiana polityki zagranicznej Chruszczowa – kryzys kubański – wzrost wpływów ZSRR na świecie i popularyzacja ideologii komunistycznej na Zachodzie – „praska wiosna” w 1968 r. – kryzys wewnętrzny w ZSRR – początki integracji europejskiej – wybuch wojny radziecko-afgańskiej – znaczenie terminów: <i>tajny referat, dekolonizacja, blokada morską, afery „Watergate”, sandiniści, Czerwone Brygady, Frakcja Czerwonej Armii, doktryna Breżniewa, détente, Konferencja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie</i>
153. PRL w czasach Władysława Gomułki	<ul style="list-style-type: none"> – PRL po śmierci Stalina – poznański Czerwiec (1956 r.) – polski Październik (1956 r.) – pierwsze lata rządów Władysława Gomułki – spór Gomułki z Kościołem katolickim – Marzec ‘68 – stagnacja gospodarcza w latach 60. XX w. – Grudzień ‘70 – odsunięcie Władysława Gomułki od władzy – znaczenie terminów: <i>puławianie, natolińczycy, „mała stabilizacja”, peregrynacja, Klub Inteligencji Katolickiej</i>
154. Druga Polska” Edwarda Gierka	<ul style="list-style-type: none"> – geneza i założenia reform Edwarda Gierka – przyczyny niepowodzeń gospodarczych

	<ul style="list-style-type: none"> – przemiany społeczne – wydarzenia z 1976 r. – opozycja w latach 70. XX w. – znaczenie terminów: <i>ruble transferowe, Państwowe Gospodarstwo Rolne (PGR), fiat 126p, Dziennik Telewizyjny, Trybuna Ludu, Komitet Obrony Robotników, Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela, sobór watykański II, Konfederacja Polski Niepodległej, Ruch Młodej Polski, Wolne Związki Zawodowe</i>
155. Koniec „zimnej wojny	<ul style="list-style-type: none"> – nowa polityka amerykańska – prezydentura Ronalda Reagana – wielopłaszczyznowa walka z „imperium zła” – zmiany w ZSRR – reformy Michaiła Gorbaczowa – Jesień Ludów – zjednoczenie Niemiec – rozpad ZSRR – Federacja Rosyjska Borysa Jelcyna – znaczenie terminów: <i>Pentagon, „gwiazdne wojny”, pierestrojka, głośność, uskorzenie, elektrownia atomowa, Karta 77, mudżahedini, finlandyzacja, „aksamitna rewolucja”, pucz Janajewa, Wspólnota Niepodległych Państw</i>
156. Powstanie NSZZ „Solidarność”	<ul style="list-style-type: none"> – pierwsza pielgrzymka Jana Pawła II do Polski (1979 r.) – strajki sierpniowe – powstanie NSZZ „Solidarność” – stosunek władz PRL do NSZZ „Solidarność” – znaczenie terminów: <i>postulaty sierpniowe, Międzyzakładowy Komitet Strajkowy, Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”, Niezależna Oficyna Wydawnicza NOWA, Zmotoryzowane Odwody Milicji Obywatelskiej (ZOMO), „uniwersytet latający”, Niezależne Zrzeszenie Studentów, NSZZ Rolników Indywidualnych, Tygodnik Solidarność</i>
157. Stan wojenny (1981–1983 r.)	<ul style="list-style-type: none"> – narastanie napięć – wprowadzenie stanu wojennego – postawy Polaków wobec stanu wojennego

	<ul style="list-style-type: none"> – świat wobec wydarzeń w Polsce – skutki stanu wojennego – znaczenie terminów: <i>stan wojenny, strajk ostrzegawczy, strajk generalny, system kartkowy, opór cywilny, delegalizacja, „prowokacja bydgoska”</i>, Przesłanie do ludzi pracy Europy Wschodniej, <i>Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego (WRON)</i>
158. Początki III Rzeczy-pospolitej	<ul style="list-style-type: none"> – geneza kryzysu systemu komunistycznego w Polsce – droga do negocjacji strony rządowej ze stroną opozycyjną – obrady okrągłego stołu – wybory 4 czerwca 1989 r. – początki III Rzeczypospolitej – współczesne problemy polityki wewnętrznej w Polsce – sytuacja gospodarcza w III Rzeczypospolitej – polityka zagraniczna (integracja Polski ze strukturami NATO i Unii Europejskiej) – znaczenie terminów: <i>okrągły stół, Sejm kontraktowy, Obywatelski Klub Parlamentarny, transformacja, plan Balcerowicza, Socjaldemokracja Rzeczypospolitej Polskiej, Bezpartyjny Blok Wspierania Reform, Trójkąt Weimarski, Grupa Wyszehradzka</i>
159. Integracja europejska	<ul style="list-style-type: none"> – geneza integracji europejskiej – początki procesu integracji – powstanie Unii Europejskiej – struktury Unii Europejskiej – znaczenie terminów: <i>Europejska Wspólnota Węgla i Stali, traktaty rzymskie, Europejska Wspólnota Energii Atomowej, Europejska Wspólnota Gospodarcza, Rada Europy, Komisja Europejska, Parlament Europejski</i>
160. Przemiany cywilizacyjne w 2. Połowie XX wieku	<ul style="list-style-type: none"> – rozwój gospodarczy i technologiczny świata w 2. połowie XX w. – współczesna kultura – religia w świecie współczesnym – wyzwania współczesności – znaczenie terminów: <i>sakralizacja, desakralizacja, kontrkultura,</i>

kultura młodzieżowa, nowe ruchy społeczne, globalizacja, terroryzm